

رصد عملکرد پاکبانان پایتخت هوشمند می‌شود

مدیرعامل سازمان مدیریت پسماند شهرداری تهران از آماده‌سازی سامانه هوشمند پایش عملکرد نیروهای خدمات شهری خبر داد و گفت: فاز نخست این طرح با هدف افزایش شفافیت و نظارت دقیق‌تر بر فعالیت پیمانکاران نظافت و نگهداشت تا زمستان امسال به‌صورت پایلوت آغاز می‌شود.

محسن قضاतो، مدیرعامل سازمان مدیریت پسماند شهرداری تهران در گفت‌وگو با خبرنگار شهر از مراحل نهایی آماده‌سازی سامانه هوشمند پایش عملکرد نیروهای خدمات شهری خبر داد و گفت: اجرای سیستم‌های هوشمند نظارت بر عملکرد پیمانکاران و پاکبان‌ها در دستور کار شهرداری قرار گرفته و اکنون مراحل هماهنگی فنی آن با همکاری سازمان فاوا و شرکت‌های فناوری در حال انجام است. پیش‌بینی می‌کنیم فاز نخست طرح تا اواخر پاییز یا زمستان امسال به‌صورت پایلوت در یکی از مناطق منتخب شهر تهران آغاز شود.

وی با اشاره به چالش‌های روش‌های سنتی نظارت افزود: در گذشته حضور نیروها معمولاً در ابتدای روز ثبت می‌شد و نظارتی بر ادامه فعالیت وجود نداشت. در سامانه جدید، عملکرد به‌صورت مداوم رصد می‌شود و داده‌ها به‌طور خودکار در سامانه جامع مدیریت منابع انسانی و سامانه کارگران ذخیره خواهد شد.

ساعت‌های هوشمند؛ پایش لحظه‌ای فعالیت و ایمنی پاکبانان

مدیرعامل سازمان مدیریت پسماند شهرداری تهران درباره گزینه‌های فناوریانه مورد بررسی نیز گفت: یکی از روش‌های اصلی، استفاده از ساعت‌های هوشمند است که با حسگرهای موقعیت (GPS)، شتاب‌سنج و ژيروسکوپ، وضعیت فعالیت پاکبان را تشخیص می‌دهد و حتی با سنسورهای سلامت می‌تواند در مواقع اضطراری مانند سقوط یا استرس هشدار دهد.

تگ‌های هوشمند برای رصد مسیر حرکت و میزان فعالیت

قضاतो ادامه داد: تگ‌های هوشمند (LoRa / BLE / RFID) گزینه دیگر هستند که به لباس پاکبان‌ها وصل می‌شود و مکان تقریبی افراد را مشخص می‌کنند. این تجهیزات به GPS متصل هستند و مسیر حرکت و میزان فعالیت هر فرد را به صورت دقیق و لحظه‌ای ثبت می‌کند.

احرار هویت با سامانه «چهرهنر» در محدوده کاری

وی همچنین گفت: در کنار این‌ها، استفاده از سامانه چهرهنر برای ثبت حضور در نقاط مشخص محیطی نیز در دستور کار قرار دارد. این سامانه باعث می‌شود مطمئن شویم فردی که در سامانه ثبت شده، همان شخصی است که در محل کار حضور دارد.

رصد تصویری و داده‌های ناوگان مکاینزه برای ارزیابی کیفی خدمات

قضاतो با اشاره به دیگر ابزارهای مکمل افزود: رصد تصویری از طریق دوربین‌های نصب‌شده روی خودروهای خدماتی یا همکاری می‌تواند کیفیت خروجی واقعی کار را نشان دهد. همچنین داده‌های به‌دست‌آمده از ناوگان مکاینزه شامل GPS، حسگرهای حرکت، وزن و دوربین، به ما کمک می‌کند تا حجم واقعی فعالیت انجام‌شده را بدون مداخله انسانی محاسبه کنیم.

وی در پایان خاطرنشان کرد: تجربه جهانی نشان می‌دهد که مدل ترکیبی یا Fusion کارآمدترین رویکرد است. در این روش دقت رفتاری با ساعت یا تگ هوشمند برای بخشی از نیروها تأمین می‌شود و کیفیت نهایی کار با فناوری بیبنایی ماشین، قبل و بعد از عملیات ارزیابی می‌شود.

توسعه طرح استفاده از دوچرخه و اسکوتر اشتراکی در پایتخت به کجا رسید؟

معاون توسعه حمل و نقل پاک و آموزش سازمان حمل و نقل و ترافیک درخصوص توسعه طرح اسکوتر و دوچرخه اشتراکی توضیحاتی ارائه داد. علی رامشینی، معاون توسعه حمل و نقل پاک و آموزش سازمان حمل و نقل و ترافیک در گفت و گو با خبرنگار شهر درخصوص توسعه طرح اسکوتر و دوچرخه اشتراکی اظهارکرد: این موضوع در حال حاضر در سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران در دست برنامه‌ریزی است و قراردادهای لازم منعقد شده و تست‌های آزمایشی در حال انجام است. با بیان اینکه بعد از تأیید این روند خدمت‌رسانی در بستر شهرزاد خواهد بود، اظهار کرد: سازمان ترافیک و معاونین ترافیک مناطق ۲۲گانه در حوزه آموزش و حمل و نقل پاک با خریداری و در اختیار قرار دادن تجهیزات لازم مثل دوچرخه، دوچرخه‌بند یا اسکوتر شرایط را برای استقبال شهروندان مهیا می‌کنند. رامشینی با تأکید بر اینکه باید اقدامات لازم برای توسعه مدهای حمل و نقلی اینچنینی صورت بگیرد، خاطرنشان کرد: طرح مسیر سرزندگی که اکنون در شهرداری تهران دنبال می‌شود و به عنوان پایلوت در منطقه ۲ افتتاح شد، در راستای توسعه استفاده از دوچرخه و اسکوتر است. معاون توسعه حمل و نقل پاک و آموزش سازمان حمل و نقل و ترافیک عنوان کرد: برنامه‌ریزی و طراحی‌های لازم برای اجرای مسیر سرزندگی در دیگر مناطق هم در حال انجام است و مشاوران طرح مشغول مطالعات مربوط به طرح هستند.

در سال‌های اخیر، طلاق صوری به یک صنعت مخفی تبدیل شده و دفاتر طلاق، واسطه‌ها و حتی برخی کارکنان سابق صندوق‌ها زمینه آموزش راه‌های قانونی دور زدن این مسئله را فراهم کرده‌اند

اتحادملت - گروه جامعه؛ با رونق رو به رشد جمعیت سالمند در ایران و افزایش نسبت بازنشستگان به شاغلان، مشکلات مالی ناشی از طلاق‌های صوری، مستمری‌های مضاعف و پرداخت‌های بدون ضابطه می‌توانند بنیانی و صندوق‌های بازنشستگی را تضعیف کنند. نسبت حمایت تأمین اجتماعی (تعداد بیمه‌پرداز به مستمری‌بگیر) به حدود ۴.۴ رسیده، در حالی که استاندارد جهانی برای پایداری صندوق‌ها بیش از ۶ است.

در سال‌های اخیر، طلاق صوری نشانه‌ای از بحران اقتصادی و ضعف نظام تأمین اجتماعی ایران شده است. بسیاری از زنان برای دریافت مستمری پدر یا همسر فوت‌شده ناچار به طلاق ظاهری می‌شوند. این قانون که قرار بود پشتیبان زنان بی‌سرپرست باشد، حالا به ابزاری برای دور زدن نظام بیمه‌ای بدل شده است.

زهرآ، زن ۴۶ ساله تهرانی، با شوهرش پس از بیست‌وپن‌دسال زندگی مشترک به‌صورت صوری طلاق گرفت تا بتواند مستمری پدرش را دریافت کند. این طلاق، صرفاً روی کاغذ بود و بلافاصله با صیغه محرمیت ۹۹ ساله به زندگی مشترکشان ادامه دادند. زهرآ ماهانه حدود ۹ میلیون تومان از مستمری پدرش دریافت می‌کند و می‌گوید: «قانونی که زندگی ما را نابود کند، فایده‌ای ندارد.» مشکل به اینجا ختم نمی‌شود. نمونه‌های دیگری همچون معصومه ۵۲ساله نشان می‌دهند که افراد گاهی دو مستمری دریافت می‌کنند؛ یک مستمری از پدر فوت‌شده و یکی از حقوق بازنشستگی همسر. حتی دختران بیمه‌شدگان فوت‌شده نیز تا زمان ازدواج مستمری پدرشان را بدون محدودیت زمانی دریافت می‌کنند، حتی اگر ده‌هاها از فوت وی گذشته باشد.

این موارد نشان‌دهنده خلأهای قانونی و ساختار ناکارآمدی است که باعث فشار بیشتر بر منابع مالی صندوق‌های بازنشستگی کشور شده است.

قانون بازماندگان چگونه اجرا می‌شود؟

قانون فعلی مربوط به بازماندگان از قانون تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴ سرچشمه گرفته؛ اما در دهه ۹۰ با تصویب قانون "حمایت از خانواده" در سال ۱۳۹۱ و اجرایی شدن آن در اردیبهشت ۱۳۹۲، ساز و کار این قانون تثبیت شد.

مطابق ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی، افراد واجد شرایط دریافت بیمه بازماندگان شامل موارد زیر هستند:

- همسر دائمی فرد بیمه‌شده در صورت نداشتن شوهر دیگر
- فرزندان پسر تا سن ۲۰ سالگی یا تا پایان زمان تحصیل
- فرزندان دختر مادامی که ازدواج نکرده یا اشتغال رسمی نداشته باشند
بر همین اساس، اگر دختری ازدواج کند یا شاغل شود، مستمری پدرش قطع خواهد شد. اما در صورتی که بعدها از همسر خود – حتی به‌صورت غیرواقعی – جدا شود، امکان بهره‌مندی مجدد از مستمری برای او وجود دارد. در این میان، قانونی نیز در ارتباط با زمان یا سقف سنی برای دریافت مستمری بازماندگان دختر تعیین نشده است. این فقدان نظارت و الزام‌های قانونی باعث افزایش پدیده‌ای موسوم به «طلاق مصلحتی» یا «طلاق مستمری» در جامعه شده است.

از سوی دیگر، سازمان تأمین اجتماعی سالانه موظف به پرداخت تعهداتی سنگین به ارزش

شعله‌ور شدن صنعتی خاموش در دل بحران اقتصادی ایران

طلاق صوری برای گذران زندگی!

حدود ۵۵۰ هزار میلیارد تومان است. بنابراین هرگونه ناپایداری یا خلأ در فرایند پرداخت مستمری‌ها به شکل مستقیم منابع بیمه‌ای کشور راحت تأثیر قرار خواهد داد. طبق آمارها، تا پایان سال ۱۴۰۳، بیش از یک میلیون و ۷۷۲ هزار نفر بازمانده از خدمات این سازمان بهره‌مند شده‌اند که زنان بیش از ۹۰ درصد این گروه را تشکیل می‌دهند؛ آماری بی‌سابقه در تاریخ فعالیت سازمان تأمین اجتماعی.

مهدی یازوکی، تحلیلگر و اقتصاددان، درباره این مسائل اظهار کرده است که افزایش حقوق

بازنشستگان کشوری طی سال ۱۴۰۲ به میزان ۲۰ درصد انجام شده، در حالی که حقوق افراد تحت پوشش تأمین اجتماعی رشد ۲۱ درصدی داشته است. وی همچنین تأکید دارد که صندوق‌های بازنشستگی عامل تشویق به گسترش طلاق‌های صوری در کشور هستند. برخی افراد برای دستیابی به حقوق بازنشستگی اقدام به طلاق غیرواقعی می‌کنند؛ شرایطی که در هیچ جای دنیا شاهد نیستیم. چنین قوانینی موجب گسترش این نوع طلاق‌ها برای گرفتن مستمری پدر در بین خانواده‌ها شده است.

در سال‌های اخیر، طلاق صوری به یک صنعت مخفی تبدیل شده و دفاتر طلاق، واسطه‌ها و حتی برخی کارکنان سابق صندوق‌ها زمینه آموزش راه‌های قانونی دور زدن این مسئله را فراهم کرده‌اند. این موضوع تا جایی پیش رفته که عبدالرضا مصری، نایب رئیس مجلس شورای اسلامی، در اردیبهشت امسال اعلام کرد درصد قابل‌توجهی از طلاق‌های ثبت‌شده در کشور صوری هستند. وی همچنین اظهار داشت که بسیاری از افراد پس از ثبت طلاق، درخواست عقد موقت یا صیغه ۹۹ ساله می‌دهند و زندگی مشترک خود را ادامه می‌دهند. طبق گفته او، حدود ۳۰ درصد از طلاق‌های انجام‌شده در دستور از نوع مصلحتی یا غیرواقعی هستند.

از سوی دیگر، علیرضا شریفی یزدی، جامعه‌شناس، این پدیده را نتیجه‌ای از فقر مالی و بی‌اعتمادی مردم نسبت به دولت دانسته است. وی بیان می‌کند هنگامی که افراد قوانینی را مشاهده کنند که مطابق منافع‌شان عمل نمی‌کند، تلاش خواهند کرد تا آنها را دور بزنند. به اعتقاد او، مردم بر این باورند که صداقت ممکن است جایگزین حمایت نشده و بالعکس باعث مجازات‌شان شود. در برخی مناطق، اصطلاحات تازه‌ای مانند "طلاق بیمه‌ای"، "طلاق مستمری" و "صیغه مادام‌العمر" رواج یافته است. شبکه‌های غیررسمی واسطه‌ها با دریافت مبالغی بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان، فرآیندهای مربوط به طلاق صوری، ثبت صیغه و حتی هماهنگی با کارگزاران سازمان را مدیریت می‌کنند. این در حالی است که در برخی شهرها، از جمله تهران، دفاتری به‌صورت مخفیانه خدمات مشاوره برای انجام طلاق‌های مصلحتی با هدف دریافت مستمری ارائه می‌دهند. موضوع چنان جدی شده که به گفته بنفشه محمودیان، مدیرکل مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی، کمیته‌هایی ویژه برای شناسایی این موارد تشکیل شده است. بر اساس آمار سال گذشته، از میان ۱۳۰۰ پرونده طلاق مشکوک، مستمری ۹۰۰ نفر قطع شده است. محمودیان بر این نکته تأکید کرده که این تنها بخش کوچکی از موارد را شامل می‌شود، زیرا بسیاری از طلاق‌های صوری، از نظر حقوقی کاملاً قانونی انجام گرفته و شناسایی آن‌ها دشوار است.

بار مالی سنگینی بر صندوق‌های بیمه‌ای کشور وارد می‌کند. بر اساس گزارش اقتصاد ۲۴، اگر تنها ۲ هزار زن با طلاق صوری بتوانند به مدت ۵۰ سال مستمری دریافت کنند و این مستمری‌ها با میانگین حقوق ماهانه ۵ میلیون تومان (براساس نرخ سال ۱۴۰۱) محاسبه شود، بالغ بر ۶ هزار میلیارد تومان از منابع صندوق صرف پرداخت‌های غیرقانونی خواهد شد. همچنین با توجه به پیش‌بینی رشد میانگین مستمری‌ها در سال ۱۴۰۴ به حدود ۸ تا ۹ میلیون تومان، هزینه واقعی به‌مراتب بیشتر خواهد بود.

صندوق تأمین اجتماعی نیز در پایان سال ۱۴۰۳ ناچار به استقراض بانکی بیش از ۴۰ هزار میلیارد تومان برای تأمین هزینه مستمری‌ها شده است. این وضعیت بدین معناست که بخش قابل‌توجهی از مستمری‌های امروز، از طریق بدهی‌هایی که نسل‌های آینده باید پرداخت کنند، تأمین می‌شود. یکی از مدیران پیشین سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به این معضل گفت که اگر فقط ۵ درصد از مستمری‌ها غیرقانونی باشد، مبلغ آن معادل کل بودجه عمرانی یک سال کشور خواهد بود. او تأکید کرد که در واقع با این روند، از منابع مالی نسل آینده استفاده می‌شود.

اما مشکل تنها محدود به طلاق‌های صوری نیست. ساختار نادرست پرداخت مستمری‌ها نیز زمینه‌ساز مشکلات دیگری شده است. نبود بانک اطلاعاتی یکپارچه باعث شده هیچ سامانه‌ای برای نظارت خودکار بر وضعیت ازدواج، اشتغال یا فوت بازماندگان وجود نداشته باشد و همچنان این اطلاعات به شکل دستی و زمان‌بر بررسی شوند. در چنین شرایطی احتمال دارد فردی که سال‌ها پیش ازدواج کرده یا مهاجرت کرده است، همچنان به دریافت مستمری ادامه دهد.

کارشناسان اجتماعی همچنین عقیده دارند که قوانین ناقص و خطاهای سیستم حمایتی، عامل محرک بخشی از این تخلفات هستند. نظام‌رفاهی فعلی به جای آنکه بر اساس معیارهایی مانند درآمد یا نیاز طراحی شده باشد، بر پایه وضعیت تاهل بازماندگان استوار است. برای مثال، زنی که به عنوان "بی‌سرپرست" شناخته شود از حمایت برخوردار می‌شود، اما همین حمایت‌ها با ازدواج مجدد حتی با فردی بیکار کاملاً متوقف می‌گردد. چنین قوانینی نه تنها ناکارآمد هستند، بلکه افراد را عملاً به سمت تخلف سوق می‌دهند.

علیرضا شریفی یزدی، روانکاو، معتقد است که در جامعه‌ای که ازدواج و اشتغال زنان معادل از دست دادن حمایت‌های اجتماعی تلقی می‌شود، گسترش طلاق صوری یا ازدواج پنهانی امری طبیعی به نظر می‌رسد. وی اشاره کرده که چنین قوانینی نه تنها مانع از رفتارهای ناسالم نمی‌شوند، بلکه افراد را تحریک به تقلب و دورویی می‌کنند. این وضعیت محدود به موضوعات مربوط به ازدواج نیست و ردیابی آن در سایر عرصه‌ها نیز دیده می‌شود. برای مثال، نهادهایی مانند کمیته امداد و بهزیستی غالباً خدمات خود را تنها به زنان مطلقه یا بی‌سرپرست ارائه می‌دهند. حتی در معافیت سربازی نیز برخی خانواده‌ها دست به طلاق صوری می‌زنند تا مادر بتواند کفالت فرزندا بپذیرد و او از خدمت معاف شود. در این شرایط، قانون، به جای ایجاد نظم اجتماعی، زمینه‌ساز فریب و سوءاستفاده شده است. علی‌رغم این مشکلات، طی ۱۲ سال گذشته، هیچ اقدام اصلاحی برای بند ۸۰ یا ساختار پرداخت مستمری بازماندگان صورت نگرفته است.

حدود ۵۵۰ هزار میلیارد تومان است. بنابراین هرگونه ناپایداری یا خلأ در فرایند پرداخت مستمری‌ها به شکل مستقیم منابع بیمه‌ای کشور راحت تأثیر قرار خواهد داد. طبق آمارها، تا پایان سال ۱۴۰۳، بیش از یک میلیون و ۷۷۲ هزار نفر بازمانده از خدمات این سازمان بهره‌مند شده‌اند که زنان بیش از ۹۰ درصد این گروه را تشکیل می‌دهند؛ آماری بی‌سابقه در تاریخ فعالیت سازمان تأمین اجتماعی.

مهدی یازوکی، تحلیلگر و اقتصاددان، درباره این مسائل اظهار کرده است که افزایش حقوق بازنشستگان کشوری طی سال ۱۴۰۲ به میزان ۲۰ درصد انجام شده، در حالی که حقوق افراد تحت پوشش تأمین اجتماعی رشد ۲۱ درصدی داشته است. وی همچنین تأکید دارد که صندوق‌های بازنشستگی عامل تشویق به گسترش طلاق‌های صوری در کشور هستند. برخی افراد برای دستیابی به حقوق بازنشستگی اقدام به طلاق غیرواقعی می‌کنند؛ شرایطی که در هیچ جای دنیا شاهد نیستیم. چنین قوانینی موجب گسترش این نوع طلاق‌ها برای گرفتن مستمری پدر در بین خانواده‌ها شده است.

از سوی دیگر، علیرضا شریفی یزدی، جامعه‌شناس، این پدیده را نتیجه‌ای از فقر مالی و بی‌اعتمادی مردم نسبت به دولت دانسته است. وی بیان می‌کند هنگامی که افراد قوانینی را مشاهده کنند که مطابق منافع‌شان عمل نمی‌کند، تلاش خواهند کرد تا آنها را دور بزنند. به اعتقاد او، مردم بر این باورند که صداقت ممکن است جایگزین حمایت نشده و بالعکس باعث مجازات‌شان شود. در برخی مناطق، اصطلاحات تازه‌ای مانند "طلاق بیمه‌ای"، "طلاق مستمری" و "صیغه مادام‌العمر" رواج یافته است. شبکه‌های غیررسمی واسطه‌ها با دریافت مبالغی بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان، فرآیندهای مربوط به طلاق صوری، ثبت صیغه و حتی هماهنگی با کارگزاران سازمان را مدیریت می‌کنند. این در حالی است که در برخی شهرها، از جمله تهران، دفاتری به‌صورت مخفیانه خدمات مشاوره برای انجام طلاق‌های مصلحتی با هدف دریافت مستمری ارائه می‌دهند. موضوع چنان جدی شده که به گفته بنفشه محمودیان، مدیرکل مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی، کمیته‌هایی ویژه برای شناسایی این موارد تشکیل شده است. بر اساس آمار سال گذشته، از میان ۱۳۰۰ پرونده طلاق مشکوک، مستمری ۹۰۰ نفر قطع شده است. محمودیان بر این نکته تأکید کرده که این تنها بخش کوچکی از موارد را شامل می‌شود، زیرا بسیاری از طلاق‌های صوری، از نظر حقوقی کاملاً قانونی انجام گرفته و شناسایی آن‌ها دشوار است.

بار مالی سنگینی بر صندوق‌های بیمه‌ای کشور وارد می‌کند. بر اساس گزارش اقتصاد ۲۴، اگر تنها ۲ هزار زن با طلاق صوری بتوانند به مدت ۵۰ سال مستمری دریافت کنند و این مستمری‌ها با میانگین حقوق ماهانه ۵ میلیون تومان (براساس نرخ سال ۱۴۰۱) محاسبه شود، بالغ بر ۶ هزار میلیارد تومان از منابع صندوق صرف پرداخت‌های غیرقانونی خواهد شد. همچنین با توجه به پیش‌بینی رشد میانگین مستمری‌ها در سال ۱۴۰۴ به حدود ۸ تا ۹ میلیون تومان، هزینه واقعی به‌مراتب بیشتر خواهد بود.

صندوق تأمین اجتماعی نیز در پایان سال ۱۴۰۳ ناچار به استقراض بانکی بیش از ۴۰ هزار میلیارد تومان برای تأمین هزینه مستمری‌ها شده است. این وضعیت بدین معناست که بخش قابل‌توجهی از مستمری‌های امروز، از طریق بدهی‌هایی که نسل‌های آینده باید پرداخت کنند، تأمین می‌شود. یکی از مدیران پیشین سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به این معضل گفت که اگر فقط ۵ درصد از مستمری‌ها غیرقانونی باشد، مبلغ آن معادل کل بودجه عمرانی یک سال کشور خواهد بود. او تأکید کرد که در واقع با این روند، از منابع مالی نسل آینده استفاده می‌شود.

اما مشکل تنها محدود به طلاق‌های صوری نیست. ساختار نادرست پرداخت مستمری‌ها نیز زمینه‌ساز مشکلات دیگری شده است. نبود بانک اطلاعاتی یکپارچه باعث شده هیچ سامانه‌ای برای نظارت خودکار بر وضعیت ازدواج، اشتغال یا فوت بازماندگان وجود نداشته باشد و همچنان این اطلاعات به شکل دستی و زمان‌بر بررسی شوند. در چنین شرایطی احتمال دارد فردی که سال‌ها پیش ازدواج کرده یا مهاجرت کرده است، همچنان به دریافت مستمری ادامه دهد.

کارشناسان اجتماعی همچنین عقیده دارند که قوانین ناقص و خطاهای سیستم حمایتی، عامل محرک بخشی از این تخلفات هستند. نظام‌رفاهی فعلی به جای آنکه بر اساس معیارهایی مانند درآمد یا نیاز طراحی شده باشد، بر پایه وضعیت تاهل بازماندگان استوار است. برای مثال، زنی که به عنوان "بی‌سرپرست" شناخته شود از حمایت برخوردار می‌شود، اما همین حمایت‌ها با ازدواج مجدد حتی با فردی بیکار کاملاً متوقف می‌گردد. چنین قوانینی نه تنها ناکارآمد هستند، بلکه افراد را عملاً به سمت تخلف سوق می‌دهند.

علیرضا شریفی یزدی، روانکاو، معتقد است که در جامعه‌ای که ازدواج و اشتغال زنان معادل از دست دادن حمایت‌های اجتماعی تلقی می‌شود، گسترش طلاق صوری یا ازدواج پنهانی امری طبیعی به نظر می‌رسد. وی اشاره کرده که چنین قوانینی نه تنها مانع از رفتارهای ناسالم نمی‌شوند، بلکه افراد را تحریک به تقلب و دورویی می‌کنند. این وضعیت محدود به موضوعات مربوط به ازدواج نیست و ردیابی آن در سایر عرصه‌ها نیز دیده می‌شود. برای مثال، نهادهایی مانند کمیته امداد و بهزیستی غالباً خدمات خود را تنها به زنان مطلقه یا بی‌سرپرست ارائه می‌دهند. حتی در معافیت سربازی نیز برخی خانواده‌ها دست به طلاق صوری می‌زنند تا مادر بتواند کفالت فرزندا بپذیرد و او از خدمت معاف شود. در این شرایط، قانون، به جای ایجاد نظم اجتماعی، زمینه‌ساز فریب و سوءاستفاده شده است. علی‌رغم این مشکلات، طی ۱۲ سال گذشته، هیچ اقدام اصلاحی برای بند ۸۰ یا ساختار پرداخت مستمری بازماندگان صورت نگرفته است.

وی افزود: با گذر موج تراز میانی از نوار شمالی کشور، در برخی نقاط آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و اردبیل افزایش ابر، گاهی وزش باد و رگبار پراکنده پیش‌بینی می‌شود. ضیائیان بیان کرد: از ساعات بعدازظهر فردا، با نفوذ جریانات شمالی به غرب سواحل دریای خزر، در شرق اردبیل، گیلان و مازندران ابرناکی، بارش باران، گاهی رعد و برق، وزش باد و کاهش نسبی دما رخ خواهد داد. رئیس مرکز ملی پیش‌بینی سازمان هواشناسی کشور با اشاره به وضعیت جوی روز چهارشنبه (۳۰ مهر) گفت: در برخی مناطق شمال غرب و سواحل دریای خزر، ابرناکی و بارندگی ادامه خواهد داشت.

فرهنگ و جامعه ۳

سه‌شنبه ۲۹ مهر ۱۴۰۴ / شماره ۲۰۶۶

مسئله دیگری که به ضعف نظارتی برمی‌گردد، مربوط به زنان دریافت‌کننده دو حقوق مستمری است. نمونه‌های زیادی نشان از این خلأ قانونی دارند؛ از جمله زنانی که علاوه بر دریافت حقوق بازنشستگی خود به عنوان کارمند دولت، حقوق همسران مرحوم‌شان را نیز از صندوق بازنشستگی کشوری دریافت می‌کنند. مهدی یازوکی، اقتصاددان برجسته، به این موضوع اشاره کرده و گفته که در هیچ کجای دنیا چنین رویه‌ای وجود ندارد، اما در ایران این اتفاق موضوعی رایج است. او پیشنهاد داده که دست‌کم باید تنها یک حقوق پرداخت شود؛ البته آن که میزان بالاتری دارد، نه دو حقوق به یک نفر.

با وجود این پیشنهادات، تاکنون هیچ اقدامی برای اصلاح قوانین در این زمینه انجام نشده است. در نتیجه، دولت سالانه صدها میلیارد تومان مستمری دوگانه پرداخت می‌کند، بدون آن که بررسی کند آیا دریافت‌کننده واقعاً نیازمند این کمک است یا خیر. نکته عجیب‌تر آن است که هیچ محدودیتی زمانی برای قطع این مستمری‌ها تعیین نشده و ممکن است فردی برای چندین دهه مستمری همسر یا پدرش را دریافت کند.

در کنار همه این مسائل، بحران طلاق‌های صوری یکی از جنبه‌های جدی بی‌اعتمادی به عدالت بیمه‌ای در ایران است. اگرچه ممکن است این طلاق‌ها در ظاهر مسأله‌ای شخصی به نظر برسند، اما در واقع نشانه‌ای از ضعف شدید سیستم بیمه‌ای محسوب می‌شوند. امروز کارگران ماهانه بخشی از درآمد خود را صرف پرداخت حق بیمه می‌کنند؛ اما بخشی از این مبالغ ممکن است برای مستمری‌هایی هزینه شود که شفافیت لازم در محق بودن دریافت‌کنندگان آن وجود ندارد. همین روند به افزایش ناراضیاتی عمومی و تضعیف اعتماد اجتماعی نسبت به نظام بیمه‌ای دامن زده است.

بنت پرده سکوت؛ چرا قوانین اصلاح نمی‌شوند؟

سؤال اصلی اکنون این است که چرا با وجود هشدارهای مکرر، هیچ اقدام جدی برای اصلاح قوانین صورت نمی‌گیرد؟ پاسخ این موضوع را باید در ترکیبی از محاسبات سیاسی، هراس از واکنش‌های اجتماعی و نبود داده‌های دقیق جست‌وجو کرد.

به عنوان نمونه، در سال گذشته قطع مستمری ۹۰۰ نفر به دلیل اثبات طلاق‌های صوری، حجم قابل توجهی از اعتراضات را در شبکه‌های اجتماعی برانگیخت. بسیاری از زنان ادعا کردند که این مستمری تنها منبع درآمدشان بوده است. به همین دلیل، دولت‌ها ترجیح داده‌اند به جای ایجاد تغییرات ساختاری، صرفاً هشدار دهند یا کمیته‌هایی تشکیل دهند که نتیجه مشخصی نداشته‌اند. یکی از چالش‌های اساسی، نبود پایگاه داده ملی است که اطلاعات مربوط به ازدواج، اشتغال و فوت افراد را هماهنگ کند. همین ضعف باعث شده نظارت مؤثر امکان‌پذیر نباشد. سازمان‌ها به‌صورت جزیره‌ای عمل می‌کنند و هیچ چارچوب قانونی برای اشتراک اطلاعات میان آن‌ها تعریف نشده است.

قانونی که به ضد خود تبدیل شده است

در شرایط کنونی، قانون حمایت از خانواده که قرار بود پشتیبانی واقعی برای زنان بی‌سرپرست باشد، به دلیل عدم وجود نظام رفاهی مؤثر به بستری برای انتق و افزایش نابرابری تبدیل شده است. این وضعیت به دلیل نبود بازنگری در قانون، فقدان سقف زمانی و نبود سامانه‌های نظارتی کارآمد شکل گرفته است.

نتیجه این موارد، رواج طلاق‌های صوری، مستمری‌های چندگانه و پرداخت‌هایی بدون ضابطه بوده است که فشار بی‌سابقه‌ای را بر صندوق‌های بیمه‌ای کشور وارد کرده‌اند. سازمان تأمین اجتماعی نیز با کسری بودجه شدید و بدهی سنگین به بانک‌دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ با این حال، هیچ سیاست مشخصی برای اصلاح قانون بازماندگان یا تغییر سازوکارها در دستور کار قرار نگرفته است و مسئولان صرفاً به هشدار دادن اکتفا می‌کنند. سؤال اصلی همچنان باقی مانده است: مسئولان دقیقاً چه اقدامی انجام داده‌اند؟ چرا قانونی که هدفش حمایت از خانواده بود، حالا به عاملی برای آسیب رساندن به همان خانواده‌ها تبدیل شده است؟

و شاید پرسش مهجتر این باشد که کی قرار است دولت و مجلس این قانون فراموش‌شده را بازنگری کنند؟ آیا پیش از آنکه صندوق‌های بازنشستگی نیز مانند بسیاری از خانواده‌ها بر اثر فرسایش منابع و بی‌برنامگی فروپاشند، راهکاری ارائه خواهد شد؟

درجه سانتی‌گراد پیش‌بینی می‌شود.

رئیس مرکز ملی پیش‌بینی و مدیریت بحران مخاطرات وضع هوا بیان کرد: بر پایه واکاوی الگوهای همدیدی و بررسی نقشه‌های پیش‌یابی، آسمان استان تهران در پنج روز آینده صاف تا قسمتی ابری، در بعد از ظهر همراه با وزش باد ملایم خواهد بود.

وی در پایان خاطرنشان کرد: با توجه به پایداری نسبی جو و نبود وزش باد قابل ملاحظه در مناطق پر تردد شهری، در بعضی ساعات احتمال شکل‌گیری غبار محلی رقیق و کاهش نسبی کیفیت هوا، به‌ویژه تا روز سه‌شنبه (۲۹ مهر) وجود دارد.